

Incze Ferenc alkotó szenvedélye

Incze Ferencnek nemcsak a Korunk szerkesztőségében kiállított munkáit volt alkalmam megnézni, hanem eddig alkotott képeinek jó részét. Szeretném elmondani benyomásomat a látottakról, elmondani mindazt, amit kaptam, és mindazok (főként diákok) kaptak, akik láthatták e képeket.

A nyáron jómagam is újságból értesültem, hogy Incze Ferenc kolozsvári festőművész egyik munkáját Párizsban ezüstéremmel díjazták. Mint sokan mások, én is elgondolkoztam: ki lehet ez a festő, hogyan lehetséges az, hogy mindeddig nem hallhattam róla, és most egyszerre több újság hasábjain is felbukkan a neve. Nagyon kíváncsi lettem, szerettem volna látni munkáit, nemcsak azokat, amelyeket az újságok akkor közöltek.

Váratlanul jött az alkalom (a Korunk szerkesztőségében, majd a Gaál Gábor-körben), hogy óhajom teljesüljön. Végignéztem Incze Ferenc festményeit, s habár az elemzés több időt igényelne, az élmény közvetlen hatása alatt megpróbálom szavakba foglalni azt a külön világot, ahova a művész képei vezettek el. Egy olyan világba léptem, amelyet eddig nem ismertem, és mégis rájöttem, hogy ez a világ tőlünk nem független, nekünk is közünk van hozzá.

Incze Ferenc a saját útján halad, magabiztosan, mindenre elszántan. Talán nagyon is egyéni ez az út, ez a világ, amelyet ábrázol. Mit látni képein? (Mik voltak vizuális élményeim?) Képeit át- meg átszövik a hosszúra megnyújtott emberi figurák, akik a földön vagy a légtérben egymásba kapaszkodnak, tekerőznek, vonaglanak, lebegnek. Izgalmassá teszik az egész képfelületet. Nagy műgonddal megfestett városok, fák és más természeti elemek, a meleg szürkék változatos színeiben. Néhol a meleg színfoltok izgalmas, nyers, hideg színekkel váltakoznak — s mindez végső soron a pucér valóság leleplezése érdekében. Szürrealista ábrázolás? Talán annak mondhatnók, de akkor rögtön hozzá is tehetjük, hogy nagyon is egyéni módon és nagyon is a valóságban gyökerezve.

Az Incze-képeken az emberi alakok legtöbbször magát a művészt mutatják. Kevés olyan festménye van, ahol ne szerepelne. Incze Ferenc úgy festi a képeit, hogy a természet elemeit felhasználva, saját énjét viszi a vászonra. Egy alkotó ember sorsát követhetjük nyomon, egy olyan emberét, aki tisztában van hivatásával, s ezt a hivatást bármilyen áron teljesíti. Mély drámaiság jellemzi munkáit. Megfesti az élet legsötétebb oldalait, de képeiről sohasem hiányzik a reménynek bár csekély fénye. Az optimizmus egy-egy meleg foltként vagy fényként van jelen képein.

Bármilyen kegyetlenül bánik is a sors egy emberrel, tovább kell menni, nincs megállás, nem szabad elveszíteni a reményt. Ezen a hosszú, rögös úton néha akad egy-egy barát, jóakaró, aki felemeli az embert, újabb reményt ébreszt benne. De a lényeg az, hogy akarjunk valamit, s véghez is akarjuk vinni azt, még akkor is, ha lehetetlennek tűnik.

A szubjektív én világa tárul elénk e képeken. A művész minden előítéletől mentesen tárja a néző elé azt, amit gondol, amit érez. Képein ott a sokarcú élet, a szenny, a tisztaság, a békeesség, a gonoszság, mindez szimbolikus ábrázolásban. Ez az ember kaján mosollyal néz szembe a legádázabb ellenségével is: olyan erő van a kezében, melyet senki meg nem törhet.

Incze Ferenc: Egyedül

Gyakran látni vásznain Szeben utcáit (annyi szeretettel tudja megfesteni azt a várost, melyhez sok emléke fűzi) — s az utcákon fény ömlik szét.

Honnan ennyi erő, honnan ennyi bátorság? Ilyen bátran farkasszemet nézni az étellel, saját sorsunkkal? A művész gyenge, vézna teste, melyet a sors szeszélyesen csavargatott ide-oda, szívósan állja a próbát. Grimaszt vág mindenre, és palettájával a kezében megy tovább, tovább a cél felé. Megfesteni mindent, hogy lássák az emberek, ismerjenek önmagukra, legyen bátorságuk szembenézni saját sorsukkal. Incze Ferenc sok mindenre tanít minket: szeretni, gyűlölni, élni, szenvedni tanít — mindarra, amit egy embernek meg kell tanulnia. Nem hiszem, hogy bárki is közömbösen tudná végignézni munkáit. Megtanít arra, hogy az életet nem haszontalanul kell eltölteni, hanem tenni kell valamit, bármilyen kevés is legyen az. Tenni kell az emberiség javára. Hisz végeredményben az ember nem élhet önmagáért, önmagának, hanem másokért, másoknak. És ha bármi keveset használhatunk a társadalomnak, így kap értelmet egész életünk.

Csodálatos, milyen alkotó szenvedély ég ebben az emberben, milyen fiatalos lendülettel tud dolgozni. Ezt a hatalmas szenvedélyét jól példázza egyik képe: amikor a betegségtől sokat szenvedett művész már-már a halál küszöbén áll, palettájához akkor is görcsösen ragaszkodik, mert számára az jelenti az életet, az emberséget. Legfontosabb az ember, a tettekre született ember, amely benépesíti a földtekét. Az embert kell megtartani — emberi művoltában. Kimenteni az embert a szennyből, a mocskokból — és a fényre vinni, ahol béke és barátság uralkodik.

Szabó Vilmos